

Předmětem této diplomové práce je otázka právních aspektů institutu squeeze-outu. Ačkoli se většina diskusí na toto téma rozpoutala teprve v souvislosti s existující platnou právní úpravou, obsaženou jak v § 220p a násl. ObchZ, tak v § 183i a násl. ObchZ, nelze upřít tomuto institutu kontroverzní charakter bez ohledu na zdařilost, zejména posledně uvedené právní úpravy. Jedná se o proces, který většinovému akcionáři na základě nabytí určitého kvalifikovaného podílu na společnosti umožní odkoupení účastnických cenných papírů ostatních drobných vlastníků, na rozdíl od nabídek převzetí i proti jejich vůli. Za tímto odkoupením účastnických cenných papírů následuje zrušení společnosti v případě nepravého squeeze-outu nebo její další existence s jediným společníkem u pravého squeeze-outu.

Termín squeeze-out pochází z angličtiny a je možné ho přeložit jako vymačkání, snížení či vytlačení. Jedná se tedy obsahově o kvantitativní změnu předmětu, jejímž cílem by měla být změna kvalitativní.¹ Česká verze pravého squeeze-outu předcházela zhruba o rok povinnou implementaci Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/25/ES o nabídkách převzetí do českého právního řádu. Právě české verzi squeeze-outu bylo věnováno nespočetně statí v odborných periodikách i denním tisku². Ačkoliv je squeeze-out běžným právním nástrojem okolních, ať již evropských³ či mimoevropských zemí, působí nedokonalá právní úprava zbrkle a rozhodně nikoliv dojmem uvádění do souladu tuzemské právní úpravy s evropskou.

Hojně je pak diskutována ústavní konformita institutu pravého squeeze-outu.⁴ Ačkoliv u tzv. nepravého squeeze-outu již Ústavní soud České republiky soulad s ústavním pořádkem potvrdil⁵, u relativně nové úpravy pravého squeeze-outu je nálezn Ústavního soudu České republiky stále očekáván. V současné době se před Ústavním soudem České republiky ocitl návrh soudkyně Městského soudu v Praze JUDr. Zuzany Ciprýnové, podaný 4. října 2005, na zrušení kompletní úpravy § 183i až § 183n ObchZ ve znění z. č. 216/2005 Sb. a § 200da odst. 3 z. č. 99/1963 Sb. občanského soudního řádu v platném znění. Věc dostala přidělené spis. zn. č. Pl. ÚS 43/05. Následně však podala skupina sedmnácti senátorů návrh na zrušení téže části obchodního zákoníku dne 22. prosince 2005 se spis. zn. č. Pl. ÚS 56/05. Zatím nebyl druhý návrh odmítnut z důvodu litispendence, neboť panují obavy nad absencí pravomoci Ústavního soudu České republiky ke kontrole ústavnosti z důvodu chybějící souvislosti dotčených ustanovení s konkrétním soudním řízením u Městského soudu v Praze. Navrhovatelka, soudkyně JUDr. Zuzana Ciprýnová, svůj návrh v lednu 2007 podstatně pozměnila.

Přestože obchodní zákoník užívá pojmu právo výkupu účastnických cenných papírů, dochází v případě pravého squeeze-outu k přechodu vlastnického práva ex lege. Iniciovat tento proces může pouze akcionář s dostatečnou účastí na společnosti, na něhož také ve výsledné fázi squeeze-outu vlastnické právo k účastnickým cenným papírům přechází. Squeeze-out tedy znamená pro ostatní drobné vlastníky účastnických cenných papírů velmi citelný zásah do jejich vlastnického práva s definitivními důsledky. Listina základních práv a svobod, z.č. 23/1991 Sb. v platném znění, deklaruje rovnost vlastnictví⁶, nicméně úprava procesu squeeze-

outu vypovídá o zvláštních aspektech vyplývajících z podstaty akciové společnosti, ze vztahů mezi společníky a smyslu existence obchodní společnosti.

To rovněž vytváří prostor pro hojně diskuse na téma, zda a jak jsou chráněni minoritní akcionáři.⁷ Tato diplomová práce má obdobný cíl a pokusí se dojít k závěru, co by de lege ferenda bylo pro tuzemské právo společností nejlepším řešením.

Diplomová práce se zaměřuje nejprve na postup přijímání právní úpravy pravého squeeze-outu do českého právního řádu, jakož i na to, co jí předcházelo. Dále je pak samostatná kapitola věnována stručnému úvodu práva akciových společností, se zaměřením na dále rozebírané právní instituty. Předmětem jádra práce je pak nejprve rozbor pravého squeeze-outu, ačkoliv se jedná o historicky mladší právní institut, než je přechod jmění na jednoho akcionáře se zánikem společnosti, ale je to téma bezesporu více diskutované a kontroverznější a skutečnost, že se o něm Ústavní soud České republiky ještě doposud nevyjádřil, umožňuje debaty právě ohledně jeho ústavní konformity⁸. Právě ústavní konformitě je věnován závěr čtvrté kapitoly s cílem poukázat na povahu institutu §§ 183i a násl. ObchZ, které, podle některých, nikoliv ojedinělých odborných názorů⁹, mají charakter vyvlastění a porušují základní lidská práva a svobody. Právní institut nepravého squeeze-outu je pak rozebrán v 5. kapitole. Oba právní instituty jsou dále srovnány s jejich německými a rakouskými vzory s cílem poukázat na jejich rozdíly, které byly zřejmě způsobeny rychlým a ukvapeným přijetím. V závěru pak shrnut obsah práce s důrazem na pohled de lege ferenda a možnosti vylepšení právní úpravy squeeze-outu.